

ALBINA CARPAȚILOR

Apare la 15. și ultima fiă-cărel lună, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sêu 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiiu, la colectanții la oficiile postale și la tôte librăriile.

Petru Căzacul

de Iosif Popescu.

(Fine.)

De odată tropot de cai resună. Ceii două soți tresărira ca și când inimicul s'ar fi apropiét. Suita lui Petru sări în picioare și apucă armele. În curênd însê spadele amenințătore reintrară în tēcă. Ceii carii se apropieau călări erau în număr de trei, și soldații recunoscură între ei pe Hetmanul Barbu.

— „Unde e Măria-Sa?“ întrebă Hetmanul pe un căpitan.

Acesta arêtă cu mâna cătră pădure.

— „E cu Măria-Sa Dómna,“ dîse el.

Peste fața Hetmanului trecu o umbră de întristare.

— „El a găsit-o,“ își dîse Barbu, „el e fericit. Eú am âmblat și âmblu ca o umbră retăcîndă, tot caut fericirea fără a o găsi. Unde ești, Mario, tu vieța mea, sufletul meu? Să-mi fiă ôre hotărît ca să nu te mai găsesc? Atunci se va afla vre o ghiulea milostivă în rangurile turcești seú transilvane, care să curme o esistență nesuferită.“

Vorbînd astfel, Hetmanul înainta cătră pădure încet și cu capul plecat. Se afla într'un moment de slăbiciune, de descuragere, în care tótă admirabila lui putere sufletescă nu-î mai putea fi de folos.

Sunt ômenii, carii peste di, în societatea altora, surîd, fac spirit, par veselii. Êr când nôptea singuratică îi împresoră, când gândurile devin singurele stăpâne peste sufletul lor, când se cred neobservați, atunci tótă amărăciunea desperării se pôte ceti pe fața lor. Ajunge ca un minut Dumneđeu să-î părăsescă, pentru ca ei să-și pună capet vieții.

În sufletul lui Barbu tot mai licăria o scânteia de speranță, mai trăia o iluziune; dar erau momente, în care tot curagiul îl părăsia, scânteia se ântuneca, iluziunea muria. Și acest moment sosise cu atât mai repede, cu cât fericirea altuia îi aducea aminte nefericirea propriă. Nu

vrem să-î facem Hetmanului nedreptate, dar el încă era om, și un fel de invidiă se scormoni un moment în sufletul seú, ca o scorpiă gata a mușca. Dar acesta nu dură mult, că-cî dēcă Barbu era om, era și bărbat în adevêră-tul înțeles al cuvêntului. Pasul seú șovăitor își recăpêtă siguranța, ochiul seú stins începu a se aprinde de o rađă generosă, ér espresiunea de amărăciune făcu, pe fața sa, loc lealității.

— „El a suferit,“ își dîse Hetmanul, „merită dar fericirea. Mai curênd ori mai târđiu se va îndura Dumneđeu și de mine.“

Abia isprăvisse el aceste cuvinte, când cei două soți ieșiră din pădure pentru a-l întempina.

Hetmanul aruncă o singură privire asupra Mariei. Dar ochiul seú rămase țintit. Gura sa întredeschisă era să scôtă un țipet de mórte. Să fi fost ôre iluziune, seú adevêrul, adevêrul îngrozitor, se arêta ochilor seii.

— „Dumneđeule, aibi îndurare de mine!“ se rugă sêrmanul om, ca lipsit de minte. „Aibi îndurare de mine, dumneđeule! Nu mă face să blastem. Oh! Dómne, iea această icónă din naintea ochilor meii, ca să nu ajung a despera de dreptate, să nu ajung a mă îndoii că tu esiști.“

Tôte acestea se petrecuseră într'o secundă. Maria, care era cu ochii îndreptați asupra lui Petru, îi întorse de odată asupra Hetmanului, care sta nemișcat, palid și rece ca o statuă de marmoră. Ochii ei se căscară plini de o spaimă de mórte, mânilor ei se încleștară pe inimă. O palóre de mórte îi acoperi fața, ér dintre buzele ei albite ieși un țipet, țipetul teribil, care-ți îngheță mēduva în ôse.

— „Bălênul, soțul meu!“ strigă ea cu o voce sfâșietóre.

Apoi cu mânilor ei reci își strînse fruntea, ca și când ar fi voit să împedecă mintea de a părăsi acel frumos și nobil cap. Ce se petrecu în acel minut în creerii tinerei

femei, care-și revedea primul bărbat în viață, nu se poate descrie. A fost un moment teribil, în care mintea oboșită și slăbită a Mariei se dărapăna cu totul. De odată, din starea nemișcată, în care se afla, Maria se porni surzind, dar teribilă, către Hetmanul înmărmurit; pe urmă, când se afla la o mică distanță, tinera femeie scose un hohot spăimântător și căzu la pământ. Hetmanul se uită la Petru cu o privire, în care se cetiau simptomele nebuniei, apoi dișe cu o voce apăsată, arătând cu degetul corpul nemisfletit al Mariei.

— „Etă, Măria-ta, șoția noastră. Ne-am găsit amândouă fericirea.“ Apoi Bălenu, că-cî era el, se întorse încet, și, fără a se uita înlăturî, se urcă pe cal. Soții lui îl imitară fără a înțelege, ce se petrece, că-cî se aflau prea departe pentru a auzi vocile. Hetmanul își înfipse pintenii în cōpsele nobilului armăsar, care necheză de durere și porni într'un galop nebun.

Petru nu înțelese la început totă întinderea nenorocirei sale. I se părea un vis, un vis greu care-l apesa. El își frecă ochii și făcu silințe pentru a se deștepta.

Apoi se uită după Bălenu, până când acesta dispăru într'un nor de praf. Cu un pas șovăitor înaintă el până la locul, unde zăcea Maria. Aci cădu în genunchi și își acoperi fața cu mâinile, ér buzele sale palide murmurară un singur cuvânt: „Fatalitate!“

I n c h e i e r e .

Astfel dară, tot ce iubise Petru în lume, fusese atins de mâna fatalității. Se părea că un blăstem urmăză pașilor săi, blăstem care pierdend pe cei cel încungiurau era să-l piardă în sfârșit și pe el.

Fără Maria, a căreia esistență, devenită delicată prin suferințe, se stinsese la ultima lovitură a sorții, fără Stroe, fără Hetmanul Barbu, Petru se vedea singur în lume, părăsit de Dumnezeu. O apatie completă îi cuprinsese sufletul, și acesta era o bine-facere, că-cî sērmanul om suferia astfel mai puțin. În zadar se mai încercau cei dimpregiur să-l deștepte din letargia, să-l facă a se gândi la sōrtea țerii, a căreia ocărnuire o luase în mâinile sale. Petru nu mai era capabil să cugete și să lucre.

În momentele de luciditate, în care mintea lui amorțită se redeștepta, i se înfățișea scena teribilă din pădure, și atunci o furiă nebună îl cuprindea. Decă nu era cine să-l rețină, sērmanul om de multe ori și-ar fi sdrobit capul de pereți. Aceste momente erau însă rare, și partea

cea mai mare a timpului o petrecea el într'o stare de amorțelă completă.

Cine era să facă față pericolului amenințator, decă Domnul însuși nu mai putea lua conducerea?

Nu mai cutezăm a urma istorisirea celor ce s'au petrecut de aci încolo, că-cî sufletul ni se revoltă și péna tremurândă de indignațiune nu mai e capabilă a scrie. Lăsăm ca istoria rece și nesimțitoare să vorbească mai departe.

Etă ce dișe Bethlen¹⁾:

„... Astfel Sibric trece Alpii în Moldova fără ca cine-va să-i stea în cale; veghele lui Petru de abia atunci îl observară, când óstea lui se afla deja dinaintea Iașilor. Petru, surprins, de abia își putu scóte oștile din cetate, când aflându-se în fața Transilvanilor, se opri, ca și când ar fi voit a se lupta, dar îndată, la cea dintâiu năvală și fu părăsit de ai săi. Călărimea mai tótă se retrase în pădurea vecină, érá pedestrii, cea mai mare parte Transilvani, refusând a se lupta cu compatrioții lor, se supuseră lui Sibric. Acesta prinde pe Petru, ocupă capitala, chiamă pe Aron dimpreună cu Veli Aga, trāmisul Sultanului, (carii, în distanță de trei dișe, steteau în caștele Beglerbegului așteptând rezultatul), le dá în mâni pe Petru, și lāsând Iașii în puterea lor, se întorce cu ai săi în patriă. Aron stărui cu tot de a dinsul, dede și bani mulți Turcilor, ca să taie nările lui Petru, spre a nu mai putea ajunge la Domnia țerii. Acesta este o datină a lor. Petru, om înalt de trup și frumos, așa încât cu puțin se putea asemăna, acum deformat, fu trāmis la Beglerbegul, de aci îndată la Constantinopol, unde din porunca Sultanului, spēnzurat în cārlige de fier, între mari chinuri își fini viața.“²⁾

Sērmana Moldovă! După un moment de iluziune, realitatea crudă o cuprinsese éráși în ghiarele ei ascuțite. Domnia lui Petru fu un vis, un vis scurt ca fericirea lui, și acum realitatea sub figura cumplitului Aron se ivi din nou.

Acel meteor, care luci un moment pe cerul noros al nefericitei țerii, dispăru repede, cufundându-se în noianul pasiunilor omenești. Istoria abia îl pomenește. Să vērșăm noi o lacrimă în memoria lui, că-cî sōrtea n'a avut pentru el decăt suferințe și lupte crude, și i-a rezervat o mōrte crāncenă. Prorocia babei Dochia s'a implinit: „Mārirea tronului l'a ucis“.

¹⁾ Hist. de rebus Transilvanicis.

²⁾ Hammer, II. 574 spune, că Petru a fost executat pe Piața Peșilor în Constantinopol.

C i d

după romane spaniole compus de Johann Gottfried de Herder, tradus verbal în metrul original de Vasile Michail Lazar.

Cid sub Don Sancho cel Tare.

(Fine).

Apesat de gânduri grele
Venind Cid dela Zamora
Încă 'n diua-aceea spune
Dând de-acéstă grea solia
Séma regelui Don Sancho,
Care astfel îi vorbi:

„Astfel o pățesc toți regii,
Cari din lipsa 'nțelepciunii
Daū onóre-atât de multă
Unu îngâmfat supus.

„Tu le-ai sfătuit acelor
Zamorani obraznici, conte
De Bivar, să nu m'asculte,
Sfatul tēu i-a sumețit.

„Îți cunosc înțelepciunea, —
De-acum ține-o pentru tine;
Chiar și capul ți l'ași face
Ca să-mi cadă la picior
Decă tată-meu cu frații
Nu i-am fi promis, jurându-ți

Pe-al sēu cap, că noi pe tine
Te vom onora! Deci du-te
Din Castilia, din regatul
Meu întreg!“ —

„Și din acela
Pe care-eu ți-am cucerit,
Sēu dōr numai din regatul
Pe care-șu ți-am conservat?“ —

„Ieși din tōte!“

— Don Rodrigo
Stând întâiu puțin de gânduri
Se uită, zîmbind, în lături,
Apoi sare pe Babeța.
Tabăra e 'ncremenită
După pierderea lui Cid.

XXX.

Sunete de armătură,
Tropote de cai și sgomot —
Cavaleri dela Zamora
Două din cei mai bravi s'arată.

Vin pe malul lui Duero
Călărind pe roibi, cu scuturi
Verzi, ér spadele ce pörtă
Sunt de-oțel ales și brun.

Bine-armați sed ei în șele
Oblu și ușor, ca iepuri
Sar colo pe del în sus,
Și s'opresc apoi în fața
Ștégurilor Castiliane
Chiar apröpe, de s'aud.

Din acești eroi bătrânul,
Arias Gonsalo se chiamă,
Prea vestit: pe doi contrari el
Ca doi perți din barbă-i fränge,
Cavalerul june este
Cel mai tinër fiu al sêu;
El de-al treilea nu s'ar teme.
Credënd că pot să-i auđă
Fără témă-așa strigău:

„Dacă 'n tabăra regescă
Ș'afă doi, cari vor să frängă
Lâncile cu doi de-ai noștri
Din Zamora, i-așteptăm,
Ca să le-arëtăm că Sancho
Nu e rege bun când umblă
Să răpescă dela soră,
Ce-al ei tată i-a lăsat.

Ne lipsim de-oră ce onóre
Și de grația regescă,
Ne lipsim de prietenia
Celor nobili, de amorul
Și de grația femeiescă,
Ne lipsim de aste tóte,
De n'om resturna contrarul
Dând de două ori cu lancea.
Ér de cum-va doi vè temeși,
Veniți trei și cinci și dece, —
Dóuë-deci, — veniți cu dracul,
Numai cu-unul nu, — cu Cid.“

Doi din conții din Castilia
La acéstă prea sumetă
Provocare sbier ca lei:
„Așteptați două minute,
Cavaleri, să ne armăm!“

Pe când se gătesc aceștia,
Animéză Zamoranul
Cel bătrân pe fiul sêu:

„Uită-te 'ndērēt, o june,
Cum pe-ale Zamorei ziduri
Și pe turnuri staū neveste
Și copile de privesc;
De vei fi tu brav, eu n'ăși da
Pentru tot ce am decorul,
Pe care ele-ți vor cinsti.

La din-contră mi-ăși da vieța
Decât să fiu martor hulei,
Care atunci te-ar aștepta.

„Strîns în scară ține lancea
Dmăntea ta pe scut;
Ține calul spre atacuri
Gata, cine 'ntăiu loveșce
Jumătate-a câștigat.
Étă-i vin! fiu brav, copile,
Mort mai bine, ca învins!“

Finea luptei fu isbândă.
Zamoranelor spre fală
Junele lovind odată
Dă de-a róta pe contrar.
Tatăl-sêu de altă parte
Pe contrarul sêu l'aruncă
Dece urme dela cal.

Colo 'n nobila Zamora
Întă 'nvingetori acuma
Bravul tată și-al sêu fiu.

XXXI.

Strimtorat era Don Sancho
La Zamora fórte tare.
Ca s'ajungă la cetate
Din ostași lui nici unul
Nu putea; dar din Zamora
Mulți ostași veniaū apröpe
De-a lui tabără, 'ndrăsneși.

Vin Castilianii nobili
În sfêrsit cu toți la rege:
„Mare rege, nici odată
Nu vom cucerii Zamora
Fără Dumneđeu și Cid.
Că-cî afar' de tine rege
Noi căți suntem pe el singur
Nu-l putem precumpeni.“

Atunci regele trămite
Pe Don Diego de Ordono,
Ca să caute și s'aducă
Pe Cid ér în tabără.

Domnul, când nedreptățeșce
Pe-un vasal, acesta cauta,
Dacă regele se 'mpacă,
Ér să-i fiă credincios.

Auđind că Don Rodrigo
Ér se 'ntörce, plécă Sancho
Înainte-i de departe.
Dacă regele-e de vină
Caută să se umiléscă,
Vrënd să 'mpace pe-un supus.

Cid abia vedënd pe Sancho
Sare de pe cal în grabă.
Umilinta-i pe Don Sancho
Și mai mult îl rușină.

„Acum cucerim Zamora
Iute,“ dișe el. — „Eū însē,
Rege-ți spun că de Zamora
Ca de foc să te fereșci.“

Flueri, tobe, clarinete
Daū în tabără de șcire
Că Cid vine. Pe Don Sancho
Acest ton îl necăjeșce,
Însē gura lui tăcu.

XXXII.

Te păzeșce, rege Sancho,
De trădare. De trădare
Mai vèrtos să se ferescă
Crunții, silnicii despoți.

Prin o pörtă din Zamora
Scapă 'ncóci Bellido Dolfos.
Priviți cum și'ndreptă calul
Chiar spre cortul regelui.
„Rege, cerul să-ți păzescă
Armele,“ — începu Bellido.

„Și pe tine-om bun,“ răspunse
Regele, „ce cauți la noi?“ —

„Ca vasalul têu, o rege,“
Dișe regelui Bellido,
„M'am născut și sub drapelu-ți
A mea inimă-a rămas.
Spunënd așta și 'n Zamora
Și cetatea sfātuindu-i
Ca să ți-o închine ție,
Regelui, de bună voe,
Arias Gonsalo bătrânul
M'a amenințat cu mórtea.
Neputënd eū să-i înduplec,
Viū în tabără la tine
Ca un bun Castilian
Să te duc pe-o cale, rege,
Sigurá 'n cetate, eū.

„Șciū în zid o cale 'ngustă
O micuță crepătură . . .“

Când dișea aceste vorbe
Se ivi pe-un fort apröpe
Cavalerul cel mai nobil,
Arias Gonsalo, strigând:

„Să șciū, rege, să șciți și voi,
Castilianii, că din cetate
A scăpat spre voi Bellido,
Îndrăsneșul vinđetör.

„A trădat în patru rënduri,
Ér trădarea lui a cincea
N'o puneți în socotéla
Vr'unui nobil Zamoran!“

Te păzeșce, rege Sancho,
De trădare. De trădare
Mai vèrtos să se ferescă
Crunții, silnicii despoți.

„Să nu cređi nimic, o rege,
Din câte ți-a spus bătrânul
Vrënd să mă calomnieze,“
Dișe regelui Bellido;

„Și el șciă că cunosc eū
Gaura din zid și șciă
Care va fi sórtea lui.“ —

„Da Bellido,“ dișe Sancho,
„Șciū ce mândru e bătrânul
Și sumet, că-abia cu sila
Mâna mea o sărută.
Sus! să mergem la spărtură,
La ambitul cel secret.“ —

„Acum, rege, tótă lumea
Ne-ar urma cu-a sa privire.“ —
„Bine, mai târđiū să mergem,“ —
„Și mai bine-ar fi, o rege,
Mergënd numai noi acuma
Locul să ni-l însemnăm.“

Regele pân' nu porneșce
Pune 'n arme tótă-armata,
Ducii toți să jure-î face,
Că 'n Zamora să nu cruce
Nici pe cei ce s'or preda.

Cid avênd să jure astfel
Dise: „ai mei vor să se lupte
Ca tovarășii de vitéz.
Ei pe mine pretutindenî
Naintând mă vor vedea.

Dar cu armele depuse,
Jur pe 'naltul cer că spada, —
Audiți-mi jurământul! —
Spre a regelui înaltă
Soră nu-mi voi rădica!“

Regele cu-o lance 'n drépta
Se departă cu Bellido.
Tot pe malul lui Duero
Merse mult ei înainte,
Pân' se repeđi Bellido
Și de dece ori pumnalul
Regelui în dos înfige.
Se vedu căđend monarchul
Greu rănit, dar încă viu.

De trădare, de trădare
Mai vêrtos să se ferescă
Crunții, silnicii despoți.

Nearmat, cum sta, s'aruncă
Pe-armăsarul său Rodrigo
Vrênd s'ajungă vîndătorul.
Chiar la a Zamorei pörtă
Când soseșce, pörtă 'n dosul
Vîndătorului se 'nchide.
„Cerule și pământul șciă“
Strigă Cid, „cătă căință
Mi-a adus întărđierea
Cu-un moment neprețuit.
Lesne-ași fi putut cu pinteni
Să previu pe vîndătorul
Și-apucându-l ici la pörtă
A sa plată să i-o dau.“

Regele rănit de mörte
Fu adus în cort; cu toții
Ei vorbiau, dar numai unul,
Un ostaș bêtrân îi spuse
Adevêrul cum se cade:
„Rege, numai la-al têu suflet,
La-alte nu te mai gândi!“

Când trăgea de mörte Sancho,
Nobilul conte de Cabra
Dise astfel cătră el:
„Sörtea regilor e crudă,
Că-adevêrul li se spune
Num' atunci când nu-î mai temi.“ —
„Ba și-aud și 'n alte timpuri
Adevêrul, însă nu vor
Ca s'asculte,“ -adause Cid.
Dise 'ncet, să nu măhnescă
Și acum la despărțire
Sufletul monarchului.

XXXIII.

Cu privirile din urmă
Spre Zamora, zace palid
Regele și fără viêtă.
Cavalerii cei mai nobili

Staü cu toți uimiți în jurul
Sângeratului său trup.

Cu glas trist, dar nobil, rumpe
Cid tăcerea mormentală,
Spre-a rosti de cale bună
Aste vorbe regelui:

„Oră mult nefericită
În car' fără-a mea voință
Spre Zamora ai pornit.
Rege, cin' ți-a dat îndemnul,
A fost om fără de lege,
Te-a silit să-ți calci cuvêntul
Sânt al unui cavaler.

„Mergênd la judecătorul
Îți va spune că ți-e soră
Contra cărei te-ai luptat;
Care viêtă, moștenirea,
Ce tu vruși a i le smulge
Contra ta și-a apêrat.

„Tu, care-ai băgat în spaimă
Frați, surori și toți supuși,
Ce ești tu acum? O mână
De țerină, cărei însă
Tótă-onörea i-o vom da.

„Încă ađi să plece unul
Din ostași ca să provöce
Pentru mârșava trădare
Pe mișei Zamorani.“ —

Toți tăceau la aste vorbe,
Toți pe semne aveau témă
De-Arias Gonsalo și fiu
Lui cei patru prea vestiți.
Toți întörseră privirea
Cătră Cid, care urmă:

„Sciți ostași că jurământul
Mê opreșce să port luptă
Cu Zamora; dar un nume
Vê voi spune, de-ar fi vrednic
Pentru mine chiar să-l iêu.“

Don Diego de Ordone,
Care sta pierdut în gânduri
Lângă-al regelui cadavru,
La piciöre, el, mândria
Cavalerilor din Lara,
Vorbi astfel indignat:

„De-a jurat Cid,“ dișe-acesta,
„Ce el n'ar fi fost să jure,
Să se lase de a spune
Pe acela ce-și alege,
Că-cî mulți cavaleri se află
În Castilia, cum doreșce,
Și-încă, fără vrea să-l supêr,
Bravi cum este însuși Cid.
Cine Zamora provöcă
Și se luptă, acela-s eü.“

Armele luându-și plécă
Și ieșind, la zid alêrgă,
Mănile spre cer și-întinde
Și cu voce 'nfricoșată,
Cu priviri învăpăiate
De mânia le strigă:

„Vîndători fără de lege,
Zamorani infami și mârșavi
Și mișei cu toți ce sunteți

De când între voi ascundeți
Pe infamul de Bellido,
Vîndătorul și mișelul
Ucișag al regelui,
Că-cî sunt vîndători și-aceia
Ce scutesc pe-un vîndător.

„Astfel vê numesc în față
Pe străbuni și-urmași voștri,
Pânea ce-o băgați în gură,
Chiar și apa care-o beți!
Probe vê voiü da că sunteți,
Vină unul contra unul,
Unul după altul cincî.
Diego-Ordone e-al meu nume,
Sânge nepătat din Lara.
Zamorani! nevrednici sunteți
De-o mânușă, drept aceea
Eü în loc de-a mea mânușă
Numa-un pèr de cal v'arunc,
Cu cernelă din sticlüta
Asta 'n față vê stropesc!“

Arias Gonzalo, cel nobil,
Îi rêsponse cu rêcälă
Și tãriă de pe zid:
„Decă-ai diș tu adevêrul,
Lara, atunci ar fi mai bine
Decă n'ași fi; dar, primindu-ți
Provocarea, am speranță
Că-ți voiü da o sântă probă
Că ești calomniator.“

De pe zid el se coböră
Și-adunând pe Zamorani
Cei mai nobili, le vorbi:
„Bravi ostași dela Zamora,
Pe cari tótă lumea-î șciă,
Decă dintre voi vreunul
E complice la trădare
Să se spună și să iêsă.
Eü mai bin' la bêtrânețe
Vrêü să mor în țeri străine,
Aruncat în întunerec,
Decât să-mi câștig învingeri
Pe arena de onöre
Pentru-un mișelesc omor.“ —

„Foc din cer pe noi să cadă
Și să ne topescă,“ strigă
Zamorani toți, „de este
Vrunul dintre noi complice
La trădat cât de puçin.
Conte, poți cu conșciință
Prea curată să te lupți!“

XXXIV.

Provocată de vitézul
Don Diego-Ordone Lara,
Nu atât prin a Zamorei
Insultare, cât prin mörtea
Frate-sëu adânc pètrunsă
Și-'ntristată, adună 'n grabă
Dona Uraca sfatul sëu.

Lașitatea mișelêscă
Cruță numai pe mișei;
Cele mai alese inimi
Le stropêșce cu venin.

„Pentru ce mai stă bêtrânul?“
Șoptesc unii 'n adunare.
„Frica nu e; va fi pöte

Plăcere oprită. (Pag. 318.)

Conțelegerea secretă
La al regelui omor?“ —

„Ticălosule! minciuna,
Că-ar mai sta fiind complice
La trădare, să-ți murmure
Cât trăiești în barba ta!“

Contele cu maiestate
Întră 'n sala adunării
Cu toți patru fii ai săi,
Înveliți în vëluri negre
Ei se par că pentru-onoarea
Cea 'ngropată ar jeli.

Înainte principesei
Îngenunchiă-acum bătrânul
Vorbind astfel cătră ea:
„Principesă și voi nobili
Cavaleri ai adunării,
Don Diego-Ordoneo Lara —
Numai numele-î ne spune
Gloria-î de cavalier —
Neputând Cid, vine densusul
Să ne-acuze pentru mórtea
Regelui castilian.
Pentru ștergerea insultei
Mă ofer cu fiii mei.
Timp de vorbă nu mai este,
Este timp să scótem spada,
Prea mult am întârziat.“

În acest minut își rumpe
El și fiii lui vestiméntul
Cel de jele și s'arată
În o splendidă-armatură
Înainte lor toți cinci.

Între șopte-și plécă capul
Câți erau în adunare,
Er din ochii principesei
Pică lacrimi.

Arias dice:

„Și-acum, nobilă infantă,
Pe noi toți ne 'nvrednicește:
Pe-ai mei fii ca să se lupte
Ađi pentru onórea noastră
Sub povățuirea mea.
Lipsa lor de esperință
Grația-ți o va 'mplini.
Dă-le mâna ta regescă
Ca un semn de-al tău favor.
El pe nobili întărește
Togmai precum léfa 'ndemnă
Și silește pe comuni.“

Atingând regésca mână
A infantei acesti patru
Junii și nobili cavaleri,
Foc pétrunse 'n al lor sânge,
Brațul lor simți putere.
Adunarea se sfêrși.

XXXV.

Și cu ochii plini de lacrimi,
Și cu glas duios se rógă
De-Arias Gonsalo infanta,
Dona Uraca, s'ocoléscă
Cest duel nepotrivit.
„Dacă tu cu Cid,“ îi dîse,
„Te-ai lupta, — sêracul Cid! —

El onórea sa și-a nóstră
Le-ar uni, le-ar împéca.
Însé Lara 'nsetoșeză
După sânge, ne'mpécat.
Tu acum la bătrânețe
După-atâtea lupte 'nvinse
Să mă părăsești? Gândește
Ce-ai jurat odiniórá
Tată-meu, că nici odată
Nu mă vei mai părăsi!

„Vaî de-ar fi voit și ceriul
Că Cid însuși . . .“ —

„Cum, infantă?
Ce-e cu Cid?“ —

„Ah, de ingraturul

Vorbim prea mult, se 'nțelege.
Dar promite-mi . . .“ —

„Ce anume?“ —

„Cel puțin să lupti în urmă.“ —
„Eû în urmă? cum se póte?
N'am primit óre-eû insulta
Mai întâiu de toți pe zid?“ —
„Crudule, îngăduéște
Ca să lupte 'ntâiu feciorii.“ —

„Dar de vor cădea, infanto,
Șciî că pierđi cu ei serviciul
Lor de șése-deci de ani.“ —

„Dar de cađi tu?“ —

„Numa o órá,
Dóuë, din vieța mea,
Nici mai mult nici mai puțin.
Dar de-mi vor vedea ei mórtea
Și curagiul meu în luptă
Spre isbândă le va fi.“

Tóte damele, ostașii,
Ai lui Arias fii, infanta
Dona Uraca 'n deósebi,
Pe bătrânul tată 'l rógă
Să privéscă 'ntâiu la luptă.
El, silit prin rugămintे,
Prea puțin convins, aruncă
Făr să mai đică o vorbă
Armătura mánios.

XXXVI.

De-al Zamorei zid aprópe
Pentru lupta cea de mórte
Era locul pregătit.
Cu-a Alcidului putere
Calcă-arena Don Diego
Așteptând ai săi contrari.

Tăceți trîmbițe fatale!
Că-cî o inimă de tată
Geme la al vostru ton.

Arias bine-cuvéntă
Mai întâiu pe fiul Pedro,
Cel mai mare dintre frați.
Față dând cu Don Diego
Cu respect el îl salută
Ca pe cel mai vechiu ostaș.

„Cerule armele-ți scutéscă
Și de vîndători pe tine,

Don Diego! eû venit'am
De-a vînderei grea ocară
Pe Zamora mea s'o scap —“

„Taci!“ răspunde Don Diego,
„Trădători sunteți cu toții!“
Se despart să-și iea distanță
De năvală. Cu putere
Se isbesc de schinteiezá. —
Ah! Diego greu lovește
Capul junelui, de-î crépă
Coiful și-î străpunge creții.
Pedro Arias în praf cade
De pe cal; ér Don Diego
Își rădică glas și spadă
Teribile spre Zamora:
„Vină altul, că-cî acesta
A cădút.“ Al doilea vine,
Vine-al treilea, și ei cad.

Tăceți trîmbițe fatale!
Că-cî o inimă de tată
Geme la al vostru ton.

Lacrimi line curg pe fața
Bunului bătrân la-armarea
Fiului ce-î mai rămase —
Cea din urmă-a lui speranță —
Pentru lupta cea de mórte.

„Sus, o fiul meu Fernando,
Mai mult nu cer dela tine
Decât ce-ai făcut în lupta
Cea din urmă lângă min'?
Până nu pășești în strungă
Pe-ai tăi frați înbrățișeză-î
Și te 'ntórce-apoi spre min'!“ —
„Ce, plângi, tată?“ —

„Plâng băiete,
Cum plângea odiniórá
Tata insultat de rege
La Toledo. Lacrimel-e
Ca de leu mi-a dat putere
Încât m'am întors cu capul
Inimicului sumet.“

La améđă-đi sosește
Fiul ultim al lui Arias,
Don Fernando, pe arenă:
El caută la 'nvingătorul
Fraților cu neclintire,
Ce privia sumet la densusul
Și jucându-se cu-ostașul
June — cea dintâiu lovire
Dela el în piept primește.

Dar curênd se umple locul
Cu bucăți de armătură,
Strungile erau sfărmate,
Caii lor, scâlțați în rîuri
De sudóre pufăiaû.

Când lucéferi li s'aduce,
Mánuchi ale căror fieră
Strălucesc în mâna lor,
Mâna grea a lui Ordoneo
Capul nobilului june
Cu lucéferul lovi.

Greu rănit, îmbrățișeză
Gâtul calului, prindându-l
Strîns de cómă. Desperarea
L' încordéză spre lovirea

Cea din urmă n'verșunată.
Dar orbit de-un rîu de sânge
Ce-î curgea din cap, lovește
Și retéză numai frêul
Călului, ce-acum pe Diego
Dintre strungi îl aruncă.

„Triumf!“ strigă Zamorani;
Êr arbitriul tăcu.

Arias Gonsalo, pe-arenă
Alergând, o află gólă.
Vede fiul sêu din urmă

Veștegindu-î ca o rosă
Care-abia se resfira.

Tăceți, trîmbițe fatale!
Că-ci o inimă de tată
Geme la al vostru ton.

Botanică populară română

de S. Fl. Marian.

IV. Tutunul.

Despre Tutun, care în Bucovina se mai numește Titîun și Tăbac (lat. *Nicotiana Tabacum*, L. germ. *der gemeine Tabak*) există următoarea legendă:

Doi draci au voit odată să ia de soție pe fata unui boer. Însă preotul din loc n'a voit să-î cunune cu dînsa. Supărându-se dracul cel mai mare, că nu-și pôte împlini dorința, se duse și se spînzură de un plop. Însă acesta s'a clătinat odată bine și a svêrit pe dracul cine șcie unde, de s'a prefăcut în sălitră și pulbere, când a picat la pămînt.

Dracul cel mai tinêr, care încă era de față, vîdînd acêsta, se nspăimîntă și alergă în ruptul capului la îad. Cum ajunsese aci, spuse celui mai mare peste dînsii ceea ce a pătîit fârtatul sêu.

Atunci dîse Scaraoțchi, mai marele dracilor:

— „Stați, că eu am mai mult folos din el, decît din voi!“

Și după ce rosti cuvintele acestea, ieși din îad și se porni spre dracul cel mort, unde află o mulțime de Tutun crescut din trupul lui.

Vîdînd acêsta, Scaraoțchi s'a întors înapoi, la îad, și a trîmis trei draci în lume ca să semene Tutun pretutîndene.

Dracii trîmiși, n'asteptară să le mai spue odată, ce să facă, ci părăsiră îadul îndată și pornîndu-se prin lume începură a semena Tutun, a-l fuma, a-l trage pe nas și a face scîldătorî dintr'ensul spre vindecarea feluritelor bôle, îndemnând pe toți ômenii să facă și ei așa.

Ômenii, ca ômenii, ne mai cugetând mult, făcură și ei ce i-au învățat dracii.

În curînd s'a înmulțit Tutunul și după ce s'au făcut lulelele, au început ômenii, tot prin îndemnul dracilor, a fuma și din lulele.

Prin acești draci s'a lătîit apoi Tutunul cu încetul peste totă lumea, și acum a făcut Scaraoțchi, mai marele dracilor, ca ômenii să fumeze și din sugare ca mai lesne să-și pôtă strica pîeptul și să móră, pentru ca să pôtă merge mai de grabă la dînsul, că-ci în raiu nu se primesc fumătorii. Êră cu timpul are să facă Scaraoțchi ca ômenii nu numai să-l fumeze cu gura și să-l tragă pe nas, ci să fumeze și cu urechile, ca să înebunescă de cap și să facă mai multe pécate, că-ci așa-î place lui Scaraoțchi¹⁾.

Altă legendă despre Tutun sună precum urmîză:

Sântul Vasile avea sub conducerea sa o mulțime de crilici²⁾, pe cari îi învăța religia și cântările bisericî.

Êcă, de unde și pînă unde, se vîri și un Diavol

în mijlocul acestor crilici și stete cu dînsii șese ani nefînterupt, fără să se șcie cine e. Însă diavolul, de câte ori se duceau crilicii și cu St.-Vasile la biserică, totdeuna când se începea cheruvicul fugia din biserică, fiind că atunci îl ardea la inimă și nu putea să asculte acêstă cântare. După cheruic se întorcea êrăși și cânta în strană împreună cu ceilalți clirici pînă la sfîrșitul liturghiei.

Dela un timp însă, băgînd de sémă ceilalți crilici purtarea acestuia, o spuseră St.-Vasile și totodată îl întrebă: cum de vine că cutare crilic pe timpul cheruicului iese totdeuna afară?

St.-Vasile, neșciînd mai de-aprópe, cine-î Diavolul, îl întrebă: „cum vine, că tu pe timpul cheruicului fugi din biserică?“

Diavolul nu rîspunse nimic

St.-Vasile, vîdînd acêsta, se puse într'o sêră și se rugă lui Dumneđeu din totă inima, ca să-î descopere acêstă taină.

Peste nópte i se arêtă un ânger în vis și-î spuse, că cliricul, care iese din biserică totdeuna când se cântă cheruicul, e Diavol.

St.-Vasile, șciînd acum, cine se află lângă sine, căută tôte mijlócele să-l ție în biserică pînă la sfîrșitul liturghiei. Însă înzadar i-a fost totă munca. Diavolul, ca totdeuna, când se începea cheruicul, o tulia la fugă din biserică.

Acuma St.-Vasile se rugă lui Dumneđeu pentru a dóua óră. Și êrăși veni ângerul în vis și-î spuse, că numai așa îl vor putea opri și la cheruic, decă vor pecetlui cu cruci ușa, ferestrele și turnul bisericî.

A dóua di dimineța, când merseră cu toții la biserică, St.-Vasile pecetlui mai întăiu ușa, ferestrele și turnul bisericî cu cruci, și apoi se apucă de liturghie.

Diavolul, care nici nu visase de ceea ce i s'a pregătît, când s'a început êrăși cheruicul, a dat să iêsă pe ușa afară, dar vîdînd ușa pecetluită cu cruce se întorse repede la ferestre; aici încă erau cruci. Se repeđi dar în vîrfu turnului, însă, neputînd ieși nici pe aci din causă că și turnul era pecetluit cu cruci, pică de odată în mijlocul bisericî și se prefăcu în dohot.

Vîdînd acêsta St.-Vasile porunci celorlalți clirici să rădice de grabă dohotul împreună cu pétra unde a căđut diavolul, să-l scótă afară și să-l arunce într'o ripă mare, care se afla în apropierea bisericî.

Crilicii făcură, cum le-a poruncit St.-Vasile, luară adică dohotul și pétra și le aruncară în ripă.

Din dohotul acesta a crescut apoi o buruénă mare și grasă, adică Tutunul.

După acêstă întîmplare, se duse alt drac în altă țeră și acolo se vîri într'o fată de împérat, unde petrecu șapte ani. Fata s'a uscat ca tóca de se putea vedea prin tr'ênsa.

¹⁾ Acêsta legendă, culésă din Horodnicul de sus, mi-a comunicat-o d-nul M. V. Luța, studinte.

²⁾ Ascultătorii de teologie în limba poporului din Bucovina se numesc „crilici“ și „clirici“.

După al șeptelea an, când socoti dracul, că o a necăjit și muncit de ajuns, fără să o fi putut lecui cine-va, vorbi din față și dîse:

— „În cutare și cutare rîpă, de lângă cutare mănăstire, se află o buruună foarte grasă, numită Tutun seú Tabac. Decă dar voești tu să te vindecî de bóla ce o ai, să mérgă cine-va acolo să sape buruúna și să-ți facă scăldătóre dintr'ênsa, érá din frunđe să facă ciuciúlețe și să te afume cu dênsele. Atunci te vei vindeca!“

Fata, care de mult doria mai bine să móră, decăt să se mai muncéscă, spuse acestea tatălui ei. Împératul trámise îndată nișce ómenî de-ai seî, căroră le dete și-o mulțime de bani, numai să-î aducă buruúna.

Omenîi trámîși, ajungénd la loc, săpară Tutunul cu rădēcînă cu tot, și-l duseră de-l resădiră în grădina împérătéscă.

Împératul, curios să vadă puterea vindecătóre a acesteî buruene, făcu îndată scăldătóre dintr'ênsa și-și scăldă fata, ér cu ciuciúlețe de frunđe o afumă. Fata s'a vindecat îndată și s'a făcut mai sănétósă, mai voinică și mai grasă de cum fusese înainte de bóla.

De atunci s'a lătit Tutunul peste tótă fața pământului¹⁾.

Acestea sunt legendele Tutunului, pe care le-am aflat până acum.

Aceste legende, cred eú, vor fi fost cauza de unîi preoți bétráni predică foarte mult în contra fumatului, condemnând pe toți fumătórii și spuindu-le că Tutunul e „érba dracului“ și cel ce-o fuméză nu numai că-și ruinezá sănétatea, dar comite și un păcat foarte mare înaintea lui Dumneđeú; prin urmare unîi ca aceștia nu vor putea să între în împérătia cerului.

Caracteristic și tot-odată foarte naiv e argumentul,

¹⁾ Acéstă legendă mi-a dictat-o Tóder Palimar, român din Mănăstióra seú St. Onufreú, sat lângă orașul Siretiú.

cu care voia odată un preot de cei vechî să abată pe poporenîi seî dela fumat, dîcendu-le:

— „Unde ați vèđut voi vre un sfânt zugrăvit cu luléua în dinți? ... Decă lui Dumneđeú i-ar plăcea Tutunul, atunci ar trebui să aflăm unde-va măcar un sfânt fumând, dar noi nu aflăm nicăiri! ... Prin urmare lui Dumneđeú nu-i place fumatul, și ce nu-i place lui Dumneđeú e păcat! ...“

Pe la unele biserici române din Bucovina se mai află încă și până în ziua de astăzi o icónă mare, un fel de tablou, care represintă Raiul și Iadul: fericirea și desfătarea celor drepti, munca și pedepsirea celor păcătoși. Pe acest tablou am observat, că între mulți alți păcătoși din iad se află și un om zugrăvit cu o lulea mai cât o ulcică în dinți, ér un drac negru ca tăciunele, cu ochii roșii ca para focului, cu córne și cu códă ca la vite, fi vîră o sulită mare în gură. Va să dîcă acésta e respłata celor ce fuméză: dracii în cealaltă lume le vor sparge gura cu sulitele.

Amară pedépsă!!

Tutunul se întrebuințéază și ca medicament. Așa cei ce aú giunghiuri, ung frunđe de Tutun cu miere și presărându-le cu Piper (lat. Piper nigrum, germ. der schwarze Pfeffer) pisat, se légă cu dênsele la locul unde-i junghie, și spun că îndată le 'ncetéză durerea¹⁾.

Cei ce aú durere de măsele, pun frunđe de Tutun pe măselele stricate ca să le înceteze durerea.

Tutunul, după cum arată și legendele sale, e bun de scăldătóri în contra mai multor bóle, precum și pentru cei ce aú „sochote“²⁾.

Cu smólă de Tutun, luată din ciubuce și lulele, omórá unîi Románi tot felul de șerpî.

Mai multe frunđe de Tutun uscate, împăturate și sucite la un loc, le numeșce poporul „păpușe“.

¹⁾ Dictat de C. Turcan. — ²⁾ Dictat de Rucșanda Ienachieviú.

In preâmbulare.

Amintiri.

(Fine.)

Într'aceea turnul bisericeî din Reșinari, acoperit cu tinichea, străluci la rađele sórelui în mijlocul arborilor verđi. În curénd trăsura nóstră întră în sat.

Reșinari, sat de vre-o 6000 locuitori esclusiv Románi, este situat la pólele munților apusenî ai Transilvaniei, la o distanță cam de o órá dela Sibiiú. La stânga se vede o colină plântată cu cartofi, apoi Măgura acoperită cu păduri; la drepta ripe góle, pe unde apa de plóe și-a săpat vágăuni în pământul lutos. În fund délurî acoperite cu tufș, aci rar, aci devenind tot mai des, până când se preface în pădure, ér în mijlocul satului pe o colină se înalță una dintre cele dóue biserici și cintirimul.

Curénd după intrarea nóstră în sat, privirile d-lui M... fură atrase de o vechiă cruce, așédată într'o chișiță pătrată de pétră, precum se vede des în satele române dela munte. Fiă-care din cele patru fețe presintă un fel de feréstră, în care se vede combinațiunea oblongului cu jumétatea de cerc. Figuri de sfinți, de sfinite, de proroci cu aripî, împodobesc păreții, ér coperișul, o piramidă pătrată, se sférșeșce într'o cruce orientală.

— „Un minut,“ strigă d-nul M..., „un singur minut! Étă ceva delicios, care va face efect între croquiurile mele.“

Ne coborîrăm din trăsura, pe care o trámiserăm la hotel.

D-nul M... scóse bogatul seú album, care conținea o colecțiune interesantă și prețiosă din momentuositățile, pe care le-a vèđut în lunga sa călétorie. Creionul seú începu a umbla cu repeđiciune pe hârtia de desemn și în trei minute crucea, împreună cu strada principală a Reșinarilor se afla în album. Pe o scară, rezimată de părete, o femeia în camașă și cu cretința négră a Reșinărenelor, cu capul legat într'o cărpă de lână, văruiă păreții cu un lung pământuf. Acea muncitóre nici nu va fi visând, că figuréză în albumul d-lui M..., surprinsă în interesanta ei ocupațiune.

În timpul, cât dură lucrarea desemnătóruului, întrebaî pe o femeia cam în vèrstă: de când esistă crucea?

— „Nu știú, dèú, domnișórule,“ îmi răspunse ea, „eú așa am pomenit-o.“

— „Va fi mai mult de cinci-șeci de ani, de când s'a zidit,” observă o altă femeie mai bătrână.

Plecarăm să gustăm un păhar de vin la amicul, care ne însoția. Pe la porți femeii în haine de lucru, torceau lână și se uita cu curiozitate la noi.

— „Veți așa-mi place să vizitez un loc,” zise d-nul M..., „în ziua de lucru, când găsești omenii în mijlocul ocupațiilor lor. Așa un croquis luat de pe natură prețușce de o mie de ori mai mult, decât fotografiile, unde s'a căutat efectul, ér nu fidelitatea.”

Ajungând la casa tinărului Reșinarén, fiul unui fruntaș, d-nul M... se opri mai mult timp să privească la o femeie, care țesea la un răsboi scurt aședat în edificiul din fundul curții.

Cu această ocaziune i se spuse, că femeile române țin singure stofa necesară pentru îmbrăcăminte a familiei întregi. El admiră mult diligența acestor matrone laborioase, care-și înțeleg atât de bine rolul lor în familie.

Întrând în casă, d-nul M... zise:

— „Ceea ce se află aci e modern, e confortabil, dar nu mă satisface, că-cî ești voi să ved o casă țărănească de rând, unde dispozițiunea trebuie să fiă caracteristică.”

— „Vei voi duce cât de curând într-o astfel de casă,” zise amicul meu, d-nul C.... „Acum să gustăm vinul.”

Licorea lui Noe era escelentă. De altcum este ceva caracteristic, că în Reșinari, unde nu se cultivă vii, se găsește un vin delicios. Sunt fruntași, cari posed vinuri transilvane dela 1834 și le știu conserva cu o grijă inteligentă. Cu toate acestea ei nu fac comerț cu vinuri, ci le păstrează numai pentru trebuințele familiei.

Între păhare, luă d-nul M... informațiuni despre viața poporului din Reșinari, care parte se ocupă cu agricultura, parte cu oeritul. Densul fu surprins să afe, că poporul mănâncă în totă ziua carne cu pâne, ér mămăliga o consumă cu lapte séu brânză.

— „Cum ved ești,” zise densul, „în general bunăstarea domneșce aci; pôte că familiile nu sunt număröse?”

— „Din contră,” observă d-nul C.... „cel mai mic număr de copii la o casă română este de cinci.”

— „Bravo!” exclamă d-nul M..., „étă un frumos minim. Și cam cât chibzuești, că e de lipsă pentru a susținea o familie modestă în decurs de un an?”

— „Cam 250 fiorini ar fi de ajuns.”

— „Așa de puțin! ce frugalitate!”

— „Consideră, domnule, că aici nu sunt birturi. Fiă-care om cu stare își are rachiul și vinul acasă, ér sêracii nu béu de loc séu fôrte puțin.”

— „Minunat popor!” exclamă d-nul M... „Nu sémână cu Secuii, unde pentru o familie trebuesc cam 400 fiorini pe an. Dar, omeni sêraci de tot, cerșitori, nu ved pe aici.”

— „Nici nu sunt. Ceii mai sêraci lucră la ceilalți, séu decă sunt neputincioși se ajută din lada sêracilor. Cerșitori proprii șiși și proletari nu avem.”

— „Atunci putem dice, că între Români transilvăneni domneșce în general o bună-stare relativă, că-cî același fact l'am observat în alte sate române.”

— „Nu peste tot. Decă vei merge prin Hațeg, îți vei pierde încât-va buna ideie.”

— „Se pôte; dar ești vorbesc de marea majoritate a poporului.”

Plecarăm să vizităm cîntirimul, care pentru un străin presintă totdeuna lucruri pitorești. Acesta se află, împreună cu biserica favorită a repositului Mitropolit Șaguna, pe colina din mijlocul satului. Aci este înmormântat și marele Arhieru; un monument imosant, care se vede din depărtare, o mărturiseșce.

Privit din apropiere, acest monument perde din meritul séu. Ogivul gotic, care este caracterul lui, contrastă fôrte neplăcut cu jumătatea de cerc, caracteristica bisericeii. Aceste două curbe cu totul contrare, aședate una lângă alta, strică efectul armonic al întregului. Precum un desaccord în muzică vatemă urechia musicală, așa și aceste tonuri în arhitectură vatemă ochiul cunoscătorului. Afară de aceea coperemântul monumentului ni s'a părut prea ușor pentru acel edificiu greoiu. Închipuiți-vé un om mare cu un cap mic. Așa-e că ați ride, vedându-l? Pe noi, respectul cătră rămășițele lui Andrei ne-a oprit de a suride, dar acea disproporțiune ne-ă impresionat neplăcut.

De altcum d-nul M..., care a vedut capo-d'operele arhitecturii, era prea blasat în punctul acesta, pentru a arunca mai mult decât o scurtă privire asupra monumentului. Singur pitorescul îl scotea din nepăsare.

De aceea, abia intrasem în cîntirim, când privirea sa fu atrasă de acele bizare cruci de lemn, de o construcțiune ôre-și cum maurescă, împodobite cu colorii strigătoare: roșu, albastru, verde etc.

— „Priveșce, domnule,” strigă el, „la unele morminte se vede numai un stâlp, la altele o cruce, și érași la altele stâlp și cruce. Tôte acestea de mărimi diferite. Ôre de ce?”

— „Poporul nostru,” zise d-nul C...., „pune un stâlp simplu acolo, unde e înmormântat un bărbat séu un copil de secs bărbătesc, ér o cruce pe un mormânt de femeie. Copiul de ambe secsele aș însé cruci séu stâlpi mai mici, decât omenii mari.”

— „A! lucru curios, la Turci încă există acea deschilinire. Bărbatul capetă un turban, ér femeia nu.”

— „Și veți, domnule,” observa eu, „aceși deschilinire se vede în monumentele de pêtă.”

— „Adevêrat! Factul e caracteristic și original. Nu mi-ar plăcea însé să mă înșel. Călătorii, atrași de lucruri curioșe, de multe ori istorisesc neadevêruri. Cunoști pe Edmond About?”

— „Da, ca scriitor.”

— „Ei bine,” — dicând acestea d-nul M... se puse a lua croquiul câte unui esemplar din fiă-care speciă de cruce — „ei bine, densul încă a cules pitorescul în scrierile sale. Într'un loc scrise că la Arabi, mi se pare, când vin vizitatori la casa unui mort, își móe mânilé în noroiu séu în vre-o colóre, și le lipesc pe pârtelele casei, unde rămân urmele. Odată un amic al séu, voind să ridă, veni la el și-î zise: „Ce fel, dragul meu, tu nu cunoști încă totul. La Cabilii obiceiul merge mai departe. Știi că pe acolo nu sunt carte de vizită. Ei bine, când o damă cabilă face o vizită și nu găseșce pe nimeni acasă, își móe mâna în noroiu, o lipesce pe pârte, și astfel arată că a fost aci.” — „Adevêrat?” zise About, „mi-ă făcut mare plăcere,” și puse anecdota într-o carte.

„Veți,” sfêrși domnul M..., „nu mi-ar plăcea să mi se întemple așa.”

Până isprăvi vorba, crucile se afla în albumul său.

— „Bravo!“ esclama, „ești ceva pentru „Magasinul pitoresc“ din Paris.“

— „Ași! nu le-ași da pentru mult.“

— „Și drept ai! Dar, dacă vrei să ne convingem de însemnătatea crucilor, n'avem decât să ne uităm la inscripțiunile, care se văd foarte bine pe cele de piatră.“

Într'adevăr era așa. În această cercetare am dat peste o inscripțiune delicioasă. Era un stâlp de piatră vechiă cam de vre-o cinci-șase de ani. Inscripțiunea, în litere cirilice, suna astfel:

„Aici odihnește robul lui Dumnezeu N. N. în anul 18... cu nădejdea reînvierii în luna lui April.“

Nu se putea ceva mai pitoresc. Cel care a scris epitaful, a crezut poate că reînvierea este o păcălitură de April.

O altă particularitate a cimitirului era câte un băț lung, implantat la căpătâiul mormântului, împodobit în vârf cu o cârpă de lână de coloré cafenie și cu pușină lână. Acesta însemna că acolo s'a înmormântat un cioban. Cârpelile rupte de plou și de vreme se clătinau în vânt făcând asupra noastră o impresiune foarte tristă.

Părăsind cimitirul, d-nul M... exprimă dorința de a vedea o casă țărănească de rând, că-că casele frunțașilor erau mobilate cu un confort modern aproape de lăptos.

Acastă dorință i se împlini.

O bună femeie, trecută de patru-șase de ani, ne permise surzind să-i vizităm casa și ne conduse cu cea mai mare amabilitate.

Casa avea trei încăperi. Una centrală, la care era practică și ușa răspundând într'un pridvor sevă verandă, cum se găsește mai la toate casele române. Acestă încăpere centrală era tot-deodată bucătărie și sală de mâncare. La stânga, așadar spre stradă, se afla casa de paradă, cu un pat acoperit cu totă bogăția omenilor de casă: adică țole de lână cu peler lung, de diferite colorii, trei rânduri de perini cu flori roșii, cojocă cusute cu arnici etc. Se mai afla lăți vâpsite, împodobite cu flori, o masă țăță și vâpsită și un cămin. De grindă atârnau două frumoase cojocă de țăță, albe ca zăpada, cu cusături roșii pe la piept. Acestea erau blănille de paradă ale celor două soți, și d-nul M... le admiră mult. La dreapta era a treia încăpere, care servia drept cameră de dormit; ea era mai spațioasă, mai aerisită; pentru moment podela era acoperită cu porumb în bōne. Pe pereți, aproape de plafond, erau bătute cuere, de care spânzurau ulcioare albe-gălburii de faiensă ordinară, împodobite cu arabescuri de coloré închisă. Acest obicei mi s'a părut că există la toate națiunile Transilvaniei, prin urmare nu e ceva caracteristic pentru Români. În curte se mai afla o bucătărie de vară, apoi un staul pentru vite, o șură mare și un coteț pentru porci. Din șură o porțiță conducea în grădină.

D-nul M... își însemnă cu îngrijire aceste amănunte. Acum dar cunoșteam Reșinari pitorești și puteam pleca mai departe.

— „Ce țărăniță amabilă,“ țicea d-nul M... când ne urcarăm în trăsură. „Jidani din România m'ar fi dat afară, dacă așa fi voit să le vizitez casele. În Botoșani, unde am petrecut cât-va timp ca să studiez acest nēm, am fost într'o adevărată stare de asediū. Jidăniimea, creșându-me un trāmis al guvernului, pentru-că luam informațiuni, s'a strins cu grāmada la porța hotelului și a trāmis la mine

o deputațiune, care m'a oferit cinci-sute de fiorini. Se înțelege, că nu i-am primit; dar acest fact este un exemplu despre mijlocele pe care le pun ei în mișcare pentru a-și ajunge scopurile.“

— „Urtă pozițiune pentru sērmana Romānie, cu deosebire acum, când puterile europene o silesc să împămîntenescă pe inimizii ei cei mai aprigi.“

— „Ah! domnule, în momentul, când se vor împămînteni Evreii, mai tot pămîntul, cu deosebire în Moldova, va cădea în mâinile lor. Odată, discutând cu un Evreu despre cesțiunea actuală, am adus înainte acest motiv îndreptat în contra lor. — Ce fel, domnule, îmi răspunse el, ne cred Romāni așa de proști, ca să le luăm noi pămînturile ipotocate; să ne facem noi agricultori, pentru a câștiga poate 5 sevă 10 la sută din capitalul nostru? Ne-a ferit Dumnezeu; vom lăsa pe Romāni să lucreze pămîntul, că-că ei se pricep mai bine, țăță noi vom trage camătă grasă din spinarea lor. — Ești cu cine ai de a face Romāni.“

Pe când vorbiam noi astfel, ieșiserăm din Reșinari, și acum, apucând la dreapta, intrarăm într'o minunată pădure de stejari. Drumul, pe care înainte trāsura ușoră și fără șgomot, era presărat cu nisip ca o aleă; o umbră recoroasă ne impresura, tăcere domnia în sînul naturei. Peste vre-o jumătate de oră primele case ale Cisnădiorei (Michelsberg) se iviră înaintea noastră. Acesta este unul dintre satele sășești cele mai miserabile, ai căreia locuitori se nutresc prin cultivarea cireșilor. Pozițiunea lui este însă foarte romantică. La dreapta se înălța o colină, în vîrfurile căreia castelul Michelsburg, de jumătate ruinat, își rădica cu greutate masele sure din verdele desis al arborilor. Acestă colină izolată din toate părțile trebuia să ofere din vîrfurile ei o priveliște încântătoare. Mai departe în fund se rădica muni acoperiți cu păduri dese, vigurose, caracteristica locurilor locuite de Sași, cari cruce pădurile foarte tare. La stânga colinei acoperite de grădini cu cireși. Satul era mic, casele miserabile, stradele așezate pe cōstele colinelor nu ne arătară nici o fință omenescă; părea un sat pustiu. D-nul M... nu avu dorința să ne oprim aci, deore-ce începea să însereze. Coborîndu-ne din sat într'o vale roditoare, drumul ne conduse într'un fel de pădure de cireși. Nimic mai pitoresc decât acest peisagiū, unde la fiă-care pas ochiul era uimit prin frumșei nōue și neașteptate. După cireși veniră agrii semenați și apoi orășelul Cisnădia, în mijlocul căruia își înălța biserica sășească turnul ei masiv. Strada principală, prin care treceam, se scobora, și în fundul ei, înainte noastră, se înălța un masiv de case încungiuurând biserica. Turnul, ca la toate bisericile sășești, era o prismă rectangulară terminată cu o piramidă asemenea cu 4 fețe. Pe fiă-care față a piramidei se înălța un turnisor, construcțiune caracteristică. D-nul M... opri trāsura și în vre-o cinci minute, tot acel conglomerat pitoresc se afla în album, reprezentat prin liniile sale principale.

De aci încolo înaintarăm repede, că-că sēra se apropia iute. Casele Cisnădiei sunt frumoase ca într'un oraș, de aceea așa-numitul sat nu prezintă punctele caracteristice, pe care le căuta călătorul francez. În privința acesta se va fi despăgubit într'alte locuri.

Ieșind din sat, drumul urca în serpentin o colină acoperită cu grădini. Cu cât înainte trāsura în pașii căilor,

peisagiul câştiga în frumsețe. Sorele apunând trâmitea ultimele rațe focose, care aruncau asupra tuturor obiectelor o lumină rosă.

În fundul văii, la picioarele noastre, zăcea Cisnădia, adăpostită într-o căldare. În dosul ei se înaltau munții acoperiți cu pădure desă și viguroasă, ceva mai încolo se detașa în verdele arborilor vechiul castel Michelsburg, care domina impregiurimea. Din celelalte părți coline acoperite cu grădini sevă semănături forma un întreg atât de încântător, încât nu ne puturăm reținea de a scote strigări de surprindere și de plăcere. Pe drumul șerpuitor sosiaș țăranii și țărance dela secere, cântând și ridând. Cu deosebite ne atraseră atențiunea țiganele cu hainele lor bătătoare la ochi.

Când ne aflam în vârful colinei, deodată se desfășură înaintea ochilor noștri frumosul șes al Sibiului. Și colo departe, spre dreapta, unde se ascundea sora, munții întunecoși ai Oltului își desemnau pe firmament cresta lor ascuțită, acoperită pe ici pe colo cu nea eternă. Un ușor

abur îi învelia; era aborul, care se evapora din Olt și care strălucia ca argintul la ultimele rațe ale sora.

Opirăm trăsura, pentru a putea admira mai mult acest adorabil peisagi, unul din cele mai frumoase ale Transilvaniei.

— „Eă o delicioasă promenadă,“ esclama d-nul M . . . , „și pe care de sigur o voi recomanda amatorilor de frumseți naturale.“

— „Veți trebui să admiți, că Transilvania e o frumoasă țară.“

— „Încântătoare, domnule. Câte frumseți am vădit, de când amblu pe aici, m'au convins că acest delicios și bogat cuib ar putea avea o sora mai alasă. Civilizațiunea, iubirea progresului, părăsirea acelu conservatism încăpăținat, care o reține încă în cătușile lui nedemne, vor aduce în viitor ceea-ce în prezent îi lipsește.“

— „Amin!“ dișei oftând. Umbrele nopții se coborâră, er înaintea noastră primele case ale Sibiului ne aduseră aminte că escursiunea era terminată.

I. P.

Vieta poporului român

de Oreste Dlujanski.

(Continuare.)

După acestea se scolară mirăsa de pe perină și întinde mâna, vrând să ia schimburile; dar vătăjelul o oprește și ridând dișe:

Ho! ho! ho! jupănesă	Și te-ai dat de-un corn de vatră
Mirăsa!	Și n'ai vrut să rămăi fată . . .
Nu te grăbi și la luat	— Cu aceste tôte
Cum te-ai gătit la măritat!	Numai cât se pôte
.	Poclonire ¹⁾ naltă
Că-cî părinții D-tale	Dela cinstitul împărat.
I-a cuprins o mare jale	Poruncă el v'a dat
Și se puse 'n price	Astăzi să primiți
Nunta ca să strice.	Pe-acești Moldoveni
D-ta ai prins a plânge,	De țără oșteni;
Și ai diș eră	Bine să-i cinstiți,
Că până 'n sără	Cu galbină să-i dăruiti!
De gât o petră și-i lega,	La scripcari,
Îtr'o bolbocă te-i arunca	La lăutari
Și acolo te-i ineca	Dimpreună,
Că-cî ca Gheorghe!) nu-i afla.	O masă bună —

Acum pune vătăjelul schimburile pe masă din naintea miresei; acesta le privește cu dor și luând un păhar cu rachiș sevă vin îl închină la vătăjel; el îi mulțamește și 'ncepe orațiunea păharului:

„Mulțamim!	La lăcașul D-vóstră:
Mulțamim	Curte albă lângă drum,
Jupănesă ²⁾	Să sălășluiți
Mândră crăesă!	Pe cei neavuți;
De-acest dulce pahar	Să hrăniți
Ca și Domnului de dar,	Pe cei flămândi
Că și acesta ce se face	Și s'adăpați
E un zid de bună pace	Pe cei însetați!
Și pe loc	Și încă vē dăruescă
Cu noroc!	Înduratul Dumneșeu
Pe vieta	D-vóstră,
Cu dulceta.	Conteșe cu lupi, ³⁾
Domnul sânt vē dăruescă	Cațaveici cu vulpi.

1) După cum e numele mirelui.

2) Poclonire e cuvânt slav, însemnă închinare împreună cu unele lucruri, ce se dau ca poclon.

3) Jupănesă însemnă aici dómna.

4) „Conteșe cu lupi,“ un fel de straiș după croelă român, dar

— Eră-și vē dăruescă:	Dumneșeu pe Noe
Fii și fiice prea frumoșe.	În corabie,
Fiii și fiicele	Când i-a dus o porumbișă
Să fiă	O mlădișă:
Feți	Frunșă verde de maslin
Logofeți,	În gură, și-a bcut vin
Preoți, preotese	Și s'a veselit deplin.
Prin capuri de mese!	A sădit poma de vie
— Încă vē dăruescă	Și s'a implut de bucurie,
Domnul D-vóstră,	Trăgând naea pe uscat
Domnul sântul	Sévērși un greș păcat
Cu cuvântul:	Er noi toți ne-am bucurat. ¹⁾
Taria lui Aron,	Seminșia lui
Întepleciunea lui Solomon,	Bunul nēmului
Blăndeșele lui David,	Înverșind,
Veteșia lui Alecsandru	Și veselind
Împărat	Fașa tuturor
Și vē bucură,	Și-a noastră cestor
Precum a bucurat	Amin!“ —

Dișând acestea, iea păharul, ce i-a închinat mirăsa, și dișe:

„Să trăești și tu podea	C'or mai bea, și cei de-afară,
Să bee gurișă mea,	Dcă le-a da
Să trăescă naltul pod	Cine-va
Să închin păharul tot.	De nu? — — ba! —
Să trăești tu lungă grindă	— Să trăești mirăsa
C'or mai bea și cei din	Tinără, frumoșă,
tindă.	Că eu beu păharul
Să trăescă și cea sară	Și mē 'nchin cu darul!“ —

Dișând acestea, dă păharul peste cap și se pune lângă masă, care-i acum plină de bucate. Luând de pe masă dișe:

Eră tu mirăsa,	Că m'oiu sătura,
Tinără frumoșă,	C'oiu face gura leicușă
Nu te bucura	Pântecelē bālercușă.

Luând un păhar de rachiș de pe masă, dișe:

în cât-va grecit; — adî nu se mai vēd conteșe cu lupi, ci numai conteșe simple, picându-le țarcalamurile dela piept și mâneci. —

1) Nēmul omenesc se bucură cu vin; er Noe că l'a sădit în-tăia oră ar fi făcut un păcat? — (Pôte când a bcut prea mult. Red.)

Să las țér¹⁾ de holercuță.
Să trăești! vivat! grindă
Să se uite cei din tindă
— Până ce-oiu mai căpeta
Îl înghit pe acesta! —

Și după ce l'a golit, se uită 'n fundul păharului și ȳice :

Nu gândiți că m'am fruptat
Ci păharu-i spart! —

Până ce ȳice vătăjelul aceste versuri, staă ceialți ȳomeni pe unde aă apucat, dar fără să ȳică o vorbă; lăutarii staă grămădiți și tac.

După acestea intră cu toți în casă; lăutarii cântă.
— Toți cinstesc și se veselesc.

f) *Inceperea danțului.*

Peste puțin vătăjelul, care-a adus schimburile și-a ȳinut cuvântul, invită mirésa la joc. Acesta fi dă brațul și amândouă ies în curte. Tot așa face celălalt vătăjel cu drușca cea mare și după dênșii ceialți, câți se află în casă. Afară începe hora vătăjelul cu mirésa. Îndată forméză toți un cerc, prinđându-se de mână; ér unii cântă:

Jóca danțul de trei ȳile	Noi jucăm neconținut
Și mirele nu mai vine.	Și mirele n'a venit;
Vai! gingașa lui mirésă	Nu știu unde-a retăcit
Nu-l mai póte aștepta!	Orí alta el și-a găsít!?

Alții :

„Vai de noi de și-a gási,	Mirele de n'a veni
Bună trebă n'a mai fi;	De-astă scârbă ar muri;
Nu ne-om putea veseli,	N'o vedeți voi cum jeleşce
Că-cí cu dênșul alți or fi,	Și tot la pământ priveșce!?

Carii-l știu incelui.

— E de însemnat, că pe unele locuri se cântă aceste în casă, pe când jóca mesenii împrejurul mesei, învêrtindu-se de trei orí pe după masă. —

Acestă horă pórtă numele de danț.

După joc merg vătăjeii, și alți ȳomeni bine-voitori, cu schimburile la mire; apoi se începe jocul de nou și duréză câte-odată tótă nóptea.

— ȳomenii în vêrstă se veselesc de o parte, tinerii de altă parte. Vara jóca tinerii afară, érna în casă. Pe plaiuri aprind plăeșii câte un brad și jócă lă lumina focului.

Schimburile, pe care le capeta mirésa dela mire, le îmbracă a dóua ȳi, când merge la cununie. Déca capeta schimburii și părinții fetei, aceștia le îmbracă chiar în ȳiua aceea, în semn, că le place mirele. Tot așa fac cumnații și cumnatele. —

g) *Schimburile dela mirésă.*

— Schimburile, pe care le dá mirésa, trebuie să fiă totdeuna cămașă și ismene pentru mire, cămașă de socru și sócră, de cumnate și cumnați. Schimburile sunt acoperite cu un șal seú prosop (ștergar).

Ajungând trâmisií miresei în casă la mire, cel bun de gură începe a ȳice:

„Bună vreme!	Și am purces
Bună vreme!	Pe cale
Într'acéstă casă	Pe cărare
Mândră și frumoșă.	Pân' la curtea D-tale
Și să dee Dumneđu	Noi doui și vre-o câți-va
Ca să m'apropiú și eu,	Dela 'mpêrătésa.
Mire jupâne,	Care-a audít
Că-am înțeleș	Că ești negustor vestit,

1) ȳér = un picuruș = o lécă.

Multe cele-ai petrecut
Și tóte le-ai isprăvit.
Și-a nóstră împêrătésă
Ér e negustoriță alésă,
Tóte orașele a umblat
ȳerile-a cutrierat,
Marfă după față-i n'a
aflat.

— Ér fiind ea vrednică
Și puternică.

Cu atăta nu s'a lăsat

Sfetnicilor
Și miniștrilor

Mare poruncă le-a dat

Și la vênat a plecat

Să véneze ferí
Și sderi.

Dar pe samă și-a luat,

Că ferii și sderii

Nu pórtă numai Domnií,

Și fiind ea vrednică

Și puternică

Nici cu-atât nu s'a lăsat

Din cornișor a sunat

Tótă óstea a adunat.

Sfetnici

Și miniștrii

Dulce í-a îmbrășat,

Și cu dênșii stând la sfat

Corăbii la toți le-a dat,

Ér ei toți aă și plecat

Tot pe mări ca pe uscat

La oraș la ȳerigrad.

Când fuseră 'n ȳerigrad,

— Mirele, stând înaintea schimburilor cu cușma 'n cap, îndrăzneșce a întinde mâna dréptă spre a lua schimburile; dar vătăjelul oprindu-l ȳice:

„Ho nălțate împérate!

— Asta, frate, nu se póte!

Nu grăbi și la luat,

Cum grăbiși la însurat;

Că-cí părinții D-tale

I-a cuprins o mare jéle

Și se puse 'nprice

Nuntă ca să strice

— D-ta ai prins a plänge

Lacrimi ude și cu jale

De dorul drăguței tale,

Și ai ȳis ... ȳis, că o pétră

Gróșă lungă 'ncolțurată

De grumađi tu ȳi-í lega,

Într'un téu²⁾ te-í arunca,

Că-cí ca³⁾ nu-í afla

Și te-ai dat de-un căprior

Și n'ai vrut să fi fecior.

Orășel cam însêmnat,
Le traseră pe uscat.
În oraș în ȳerigrad
Ei trei ȳile aă âmblat
Mărfușoră aă căutat.
Mărfușoră aă aflat
Mií de galbini pe ea-aă dat
Și în téncuri o-aă legat
Pe corăbii o-a 'ncărcat;
Cu ea apoi aă plecat
Tot pe mări ca pe uscat.
Când pe mare-aă fost ajuns
Le trâmise D-nul sânt
O jirebie⁴⁾ de vânt:
Un vânt mare 'nvolbu-

rat
Năile le-a înturnat,
Negóțele s'a 'necat.
— Noi câți-va oștenitori
De-asmene călétori
Pe-acolo noi ne-am aflat,
Am sárit, nu le-am lăsat

Și negóțele mai mice
Le-am luat tóte 'n caice
Le-am adus pe tóte-aice,
Le-am adus la D-vóstră:
Cămeșuță de trup ai
Ca să-ți fie de bun traí,
Bătută cu borangiuc
Să se lipescă de trup,
Și de-a fi o găurea
O iéu eú pe barba⁵⁾ mea.
Prea cinstite, de nu cređi
Poftim pune mâna, veđi! —

Dar cu aste tóte
Numai cât se póte
Poclonire înalte
Scrise 'n carte
Cu slovă frumoșă
De-a nóstră crăcésă.

Și v'a poruncit
Și v'a rënduit
Pe ai seí oșteni
Mândrii Moldoveni
Bine să-í primiți
Bine să-í cinstiți
Cu galbeni să-í drăuiți!
La scripcari
La lăutari
Dimpreună
O masă bună.

— ȳicând aceste, dá schimburile mirelui; acesta iea un păhar de rachiú seú vin și-l dá vătăjelului, ceialți ȳomeni staă pe unde-aă apucat. Vătăjelul luând păharul ȳice:

Mulțámim	Ca și Domnului de dar,
— Mulțámim	Ca și-acésta ce se face
Ímpérate	Fiá ea și-un zid de pace
Luminate	Și pe loc
De acest dulce păhar	Cu noroc;

1) Jirebie = orcan, ađi nu se mai aude nici pe la țéră, ci în loc de jirebie ȳic: „un vânt strajnic“.

2) „A lua pe barbă“ adică, a lua pe onórea sa; de aceea și ȳic Románii că cât nu port barbă, ei nu sunt ȳomeni de cuvânt; — barbă însé pórtă ei mai ales când aă început a fi în vêrstă — dar nici atunci toți.

3) Téu = lac.

4) După cum e numele miresei. —

Pe vicță
Cu dulcică
Domnul sânt vè dăruescă
Spre lăcașul D-vóstră:
Curte albă lângă drum
Să sălășluiți
Pe cei neavuți;
Ca să hrăniți
Pe cei flămânți
Și să adăpați
Pe cei însetați!
Și vè dăruescă
Din trupul D-vóstră:
Fii și fice prea frumóse
Să fiă feți
Logofeți
Cu perul de aur creți.
Preoți, preotese
Prin capuri de mese

Încă vè dăruescă
Domnul D-vóstră,
Domnul sântul
Cu cuvântul:
Tăria lui Aron,
Înțelepciunea lui Solomon,
Blândețele lui David,
Vitejia lui Aleksandru 'm-
pérat,
Și vè bucare precum a bu-
curat
Dumneđeu pe Noe
În corabie,
Când i-a dus o porumbiță
O mlădiță,
Frunđă verde de maslin
În gură, și-a bėut vin
Și s'a veselit deplin.
A sădit pómă de vie

S'a împlut de bucurie
Trăgėnd archa pe uscat
Sėvėrși un greú pėcat,
Èr noi toți ne-am bucurat.
Seminția lui

Bunul nėmului
Fața tuturor
Și-a nóstră cestor
Amin! —

— Rădicând păharul ăice:

„Să trăesci si tu podea
Și să bea gurița mea;
Să trăescă naltul pod
Să închin păharul tot.
Să trăesci tu lungă grindă
C'or mai bea și cei din
tindă;
Să trăescă și cea sară

C'or mai bea și cei de-
afară,
Decă le-a da
Cine-va
De nu? . . . ba! —
Să trăescă toți din casă
Și căți sunt la astă masă!
Să trăim cu toții!

Sfêrșind vėtăjelul, mirele îi mulțameșce poftind pe
toți să se așede la masă. Apoi cinstesc și se veselesc cam
până cătră zori.
(Va urma.)

Academia română.

Inșciintare¹⁾.

După decisiunile luate de Academia română, în sesiunea sa din Maiu-Iulie 1879, concursurile propuse de Academie sunt cele următoare:

1. Premiul Statului Heliade Rădulescu, de 5000 Lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie-Aprilie 1880, cărții literare în limba românească, care se va judeca mai meritoriă printre cele tipărite de la 1 Ianuarie 1878 până la 31 Decembrie 1879.

2. Premiul Statului Lazar, de 5000 Lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie-Aprilie 1880, cărții științifice în limba românească, care se va judeca mai meritoriă printre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1878 până la 31 Decembrie 1879.

NB. La acest concurs se pot prezenta și invențiunile științifice, făcute de români.

3. Premiul Năsturel-Herescu, din seria B, în suma de 4000 Lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie-Aprilie 1880, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice materie, care va fi judecată ca meritorie printre cele tipărite dela 16 August 1878 până la 31 Decembrie 1879.

NB. Concurenții la cele trei premii susmenționate, vor bine-voi a trimite la cancelaria Academiei române, în București, palatul Universității, operele lor, cari vor fi în condițiunile de timp, mai sus menționate, în câte 12 exemplare.

4. Marele premiu Năsturel, de 12,000 Lei, se va decerne în cursul sesiunii din primăvara anului 1881, cărții scrise în limba românească, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritoriă printre cele tipărite dela 16 August 1876 până la 31 Decembrie 1880.

5. Premiul asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public, în suma de Lei 1500, se va decerne, în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune cărți didactice în limba română, din câte se vor fi tipărit cu începere dela 1 Iulie 1879 până la 31 Decembrie 1882. Acastă dată este și

¹⁾ Reproducem cu plăcere această înșciintare în urma unei invitări a Academiei române prin secretarul său general, d-nul Odobescu.
Red.

terminul extrem al depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs.

6. Probele de traducțiune în limba română, după Pliniu junior, Epistolarum lib. VIII, 1—21, se vor depune la cancelaria Academiei până la 1 Sept. 1879, spre a fi judecate în sesiunea generală din primăvara anului viitor.

7. Probele de traducțiune în limba română, după Plutarchu vita Pelopidoe, cap. 1—22 inclusiv, se vor depune în cancelaria Academiei până la 1 Septembrie 1879, spre a fi judecate în sesiunea generală din primăvara anului viitor.

8. Probele de traducțiune în limba română după Herodoti Historiarum lib. IV, 51—100, ve vor depune în cancelaria Academiei până la 1 Septembrie 1879, spre a fi judecate în sesiunea generală din primăvara anului viitor.

NB. Concurenții cari vor fi premiați la concursurile de sub numerile 6, 7, 8 vor fi însărcinați să facă traducțiunea autorului respectiv întreg, pe preț de 120 Lei pentru 20 pagini din edițiunea stereotipă a lui Tauchnitz.

9. Premiul Năsturel, seria A, de 5000 Lei, se va acorda în sesiunea generală din primăvara anului 1880 celei mai bune disertațiuni în limba română, asupra următorului subject:

„Studiu asupra producerilor literare în limba română, din epoca lui Mateiu Basarab (1633—1654), în care se vor avea în vedere atât documentele oficiali și particulari, redactate în limba română în acea epocă, cât și cărțile traduse și tipărite româneșce pe atunci, precum și orice elemente literare relative la mișcarea culturii române în acel period; se va studia cu o specială atențiune viața și activitatea literară a eruditului mare logofet al țerei din acel timp, Udriște (Orest seú Uriil) Năsturel din Ferești, cumnat al lui Mateiu-Vodă și străbun al fericitului nostru donator.“

Intinderea lucrării va fi de 10—12 còle de tipar în 4° mic seú în 8° ordinar, cu litere cicero. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi 1 Septembrie 1879.

10. Premiul Năsturel, seria A, de Lei 5000, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1881, celei mai bune disertațiuni în limba română, asupra următorului subject:

„Sufixul licuid (*l, r*) și sufixul gutural (*k, g*) în limba română.“

„Programa :

„Disertațiunea complectă va cuprinde :

1. „O scurtă introducere asupra sufixelor licuide și guturale în limbele ario-europene în genere“.

2. „Un studiu special asupra lor în limba română, după cele trei dialecte: daco-român, macedo-român și istriian, arătând între altele :

- a) „Diferențierea sufixului licuid *l* și *r* precum și a celui gutural *k* și *g* ;
- b) „trecerea lor ulterioară în sufixuri palatali, nasali și altele ;
- c) „rolul tuturilor acestora în nume și în verbi ;
- d) „provenința lor la români din latina, din ante-româna și din alte limbi“.

Întinderea operatului va fi minimum de 20 côle tipar, format 8° ordinar, litere cicero. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septembrie 1880.

11. Premiul Năsturel, seria A, de Lei 5000, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882, celei mai bune disertațiunii în limba română, asupra următorului subject :

„Descripțiunea completă, sub raportul fisic și economic, al unui județ al României. (După alegerea fiă-cărui concurent în parte¹⁾). Cu programa acesta :

1. Geografia cu ramificațiunile ei (orografia, hidrografia și topografia).
2. Ochire asupra istoriei naturale (tărîmurile, flora, fauna).
3. Starea economică atât agricolă cât și industrială.
4. Statistica populațiunei (starea civilă, statistica religioasă, juridică, medicală, militară, școlastică, naționalitățile etc.)
5. Etnografia (adică descrierea usurilor, credințelor poporali, porturilor locali etc.).

Întinderea operatului va fi ca de 25 côle tipar, format în 4° mic séu 8° ordinar, litere cicero. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septembrie 1881.

12. Premiul Năsturel, seria A, de 5000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882, celei mai bune disertațiunii în limba română, asupra următorului subject :

„Țăranul român. Disertațiune asupra stărei sale morale, sociale, economice și politice, în trecut și în present, în principatul României.“

¹⁾ Se esclud dintre județele țării, acele cari se află descrise pe deplin în Analele Statistice de Martian și în monografiile agricole ale d-lui Ión Ionescu.

Întinderea operatului va fi ca de 20 côle de tipar, format 4° mic séu 8° ordinar, litere cicero. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Sept. 1881.

13. Premiul Statului, Heliade Rădulescu, de 5000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882, celei mai bune disertațiunii în limba română, asupra următorului subject :

„Studiu asupra activității literare și pedagogice a lui Ión Heliade Rădulescu, în raport cu epoca anterioară (finele secolului XVIII, cu erudiții din Blaj și Văcăreșcii) și cu cea posterioară până la 1848, dând tot-deodată o schiță biografică a lui Heliade Rădulescu.“

Întinderea operatului va fi ca de 20 côle de tipar, în 4° mic séu 8° ordinar, cu litere cicero. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi până la 1 Sept. 1881.

14. Premiul Alecsandru Ión Cuza, de 4000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune disertațiunii în limba română, asupra următorului subject :

„Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova și Țăra-Românescă.“

Întinderea operatului va fi 20 côle de tipar în 4° mic séu 8° ordinar, cu litere cicero. Termenul presentărei manuscriselor va fi până la 1 Septembrie 1882.

15. Premiul Fētu, de 4,800 Lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune lucrări cu tectul în limba română, asupra următorului subject :

„Confecționarea chartei geologice a două județe ale României, din cari unul de dincóce și altul de dincolo de Milcov.

„Pentru studiul geologic al unui județ, concurențele este dator :

— „Să facă descrițiunea orografică a județului.

— „Să arate ce tărîmuri și ce strate se găsesc în acel județ, indicând natura locurilor fiă-cărui strat și fosi-lele pe care se baséză pentru determinarea lor.

— „Să se facă o secțiune longitudinală și alta transversală a județului, precum și secțiuni de diferite accidenti ale crustei globului, ce se pot afla în acel județ.

— „Să se facă charta geologică a județului.

Să aducă o colecțiune de rocele caracteristice.“

Terminul presentărei manuscriptelor și materialului recerut va fi până la 1 Septembrie 1882.

NB. Décă s'ar presenta ver-un concurent meritoriu numai pentru un singur județ, din suma de 4,800 Lei i se va acorda numai jumătate; ér decă doi diferiți concurenți vor merita fiă-care premiul pentru unul din județele descrise, acea sumă se va împărți între dênșii.

V a r i e t ă ț i.

Plăcere oprită. (Pag. 309). Copiîi au ieșit din școlă. Cu traista în spinare, unul din ei o iea prin pădurea învecinată, unde-și caută un locșor ascuns. Arburi din tóte părțile, frunză désă, unde nici ochiul profesorului, nici al părinților severi nu póte strebate. Haide; acum e momentul să-și satisfacă dorința, pe care de mult o nutrește în sinul séu. Ce frumos arde tutunul! fumul lui plutește în aer cu ușurință, și micul scelerat este încântat de cutezarea sa proprie. El nu se gândesce, că în curênd i se va face rău, și că atât palórea feții, cât și mirosul de tutun îl vor trăda,

când va ajunge acasă. — Astfel copiîi cred, că tot ce e oprit e dulce. Dar nu numai copiîi; și mulți ómenî mari au aceléși idei. „Póma oprită“ va rămânea totdeuna atracțiunea cea mai iresistibilă pentru slăbiciunea omului.

O istoriă de cocori. La începutul lui Iulie se descărcă o furtună peste satul Löwenberg, de lângă Trebbin. Un fulger lovi o șură, și o aprinse; împreună cu acesta arseră încă trei curți. Pe unul din edificii se afla un cuib de cocori, cari de mai multe zile aveau pui. Flacăările se apropiău tot mai tare de sălașul acestor pasări, care se

uitău cu îngrijire la periculoasa lor pozițiune. De odată muerușca apucă un pui cu ciocul, se rădică cu el din cuib și-l duse pe o livadiă aprăpe de oraș, unde în curând veni și bărbătușul. Pe când veghia acesta lângă copilul mântuit, mama se întorse la cuib. Clonțănind cu frică încungiura ea cuibul, când puilul, speriat de arșiță, cădu din cuib în șura aprinsă. Acum nu mai era timp de gândit. Împinsă de iubirea maternă, muerușca, fără frică de fum și flacări, sbură după el și în curând se întorse, la părere nevătămăta, purtând puilul în ciocul său. În ziua următoare cădu pe piața din Trebbin un cocor, care nu se putea ține pe picioare. Un agent de poliție îl luă și-l duse în locuința sa din casa sfatului, unde în curând fu recunoscută pasărea, care-și arsesse picioarele scăpându-și puil din flacări. La consiliul medicilor i se puseră pe picioare cataplasme cu ulei de in, pe care ea le suferi cu liniște. Dar nici bărbătușul nu rămase neactiv. El îngrijia de puil și din când în când venia la casa sfatului, ca și când ar fi voit să se informeze despre starea bolnavei. Acesta îi răspundea clonțănind, ér bărbătușul mulțămit se ducea éráși să vadă de puil. Copiii de școlă aduceau în totă ziua brășce bolnavei, care le mânca cu mare poftă și din când în când se încerca să ămble. Acesta nu-i reuși decât peste vre o șapte zile, când fu ea redată familiei sale afectuose.

Principele Jérôme Napoleon și fiilii săi. Estragem din diarul parisian „Figaro“ următoarele: „Din întâmplare făcu o călătorie dela Paris la Versailles în același compartiment de vagon cu principele Napoleon și cu fiilii săi. Principele ședea într'un unghi. Visător, el privia tabloul peisagiului întretăiat de firele telegrafului! Profilul său e încă puternic! Este tot evocațiunea primului Napoleon! Într'aceea obrajii atărnă pușin. Trăsurile îngroșate se șterg. Este o măreță medaliă pușin cam tocită prin frecarea timpului. Bărbia cam prea înainteză în formă de galoci. Fruntea e golă, deși părul nu-i cărunț. Principele e de 57 de ani. Cum este, acest cap e un mândru cap de principe și de gânditor. În frumșeța princiară îl întrece numai capul contelui de Chambord. — Principii Victor și Ludovic erau în celălalt unghi. Ei conversa. Principele Victor e mare, mai mare, decât s'ar cere pentru vârsta sa — 17 ani. Colórea feții e de un brun cam aurit. Partea de sus a feții e napoleoniă; partea de jos amintește pe un arhiduce austriac. Fruntea este a tatălui — gura a mamei, a acestei femei admirabile, pe care am văduț-o ca fată la curtea dela Turin. Principele Victor e calm, inteligent și rezervat. El trebuie că reamintește pe „blândul încăpăținat,“ cum era la vârsta sa Napoleon III! Camarații săi de colegii îi dăseră de unădi: „Veți fi împărat!“ El răspunde: „Ah, lăsați! s'ermanul meu văr!..“ și plânse. — Principele Ludovic e de 13 ani. El e mai mic decât ar cere vârsta. Colórea feții e albă. Figura lui, care încă nu e formată, nu reamintește pe nici o persoană din regeșcile familii, de unde se trage. Părul său foarte negru, bine aședat și reteđit pe frunte, sémână de departe cu un mic potcapiu de catifea negră. El e foarte vioiu — foarte inteligent — gentil fără margini la figură și la inimă. Dar mi se pare pușin cam batjocuros. Un cuvânt pronuțat de fratele său îl făcu să ridă cu lacrimi. El se sculă și se duse de o istorisi tatălui său în limba italiană, pentru ca să nu înțeleg eu — n'ai avut noroc, monsiore! Principele Napoleon închisese ochii. El avu o mișcare de suris imperceptibilă — ca acel tremur ușor, pe care-l produce o muscă pe fata unui om adurmit! — Micul principe Ludovic e foarte feneș. De multe ori e închis. Dar vai, a și simțit mórtea vărului său — de atunci e închis mai rar, deși nu lucră mai mult!

Un cântec de resbel a-l Zulușilor. Se raporteză din Londra: În depeșile oficiale publicate de curând, agentul special de graniță din Umdoti raporteză secretarului general următoarele sub data 12 Maiu 1879: „Sunt câte-va zile de când poliția staționată din sus de Cutanței, nu de parte de pădurica Oudeni, auđi cum se veseliau Zulușii

într'un craal. Ei beură bere și cântară cântece mai tótă nóptea. Cântecele lăudau pe Cetewayo și armata sa. Cuvintele dintr'un cântec se pot traduce cam cum urmază:

Tu mare și puternice căpitane!
Tu, care ai o armată!
Fiul dela Sogica (Sir T. Shepstone)
își trâmizeze armatele sale!

Chor: Noi le-am nimicit!
Amasoja (soldații) veniră!

Chor: Noi i-am nimicit!
Soldații călări veniră!

Chor: Noi i-am nimicit!
Amalenja (voluntarii) veniră!

Chor: Noi i-am nimicit!
Hongai (poliția călare) veniră!

Chor: Noi i-am nimicit!
Tu, mare căpitane!
Tu, care ai o armată!
Când vor mai îndrăzni ei
să-și repeteze atacul!

Se șciă, că de curând Zulușii au fost bătuti strașnic.

O școlă model. Un corespondent al diarului din Petersburg „Nowoje vremja“ a asistat de curând la esamenul final în școlă rurală ruso-armenică din Pip, în cercul Alesandropol al guvernamentului Erivan (Caucas), și istorisește următoarele: Școlă este aședată într'un spațiu suteran al grajdului de cai comunal. Școlarii se instruesc în limba arménă și rusescă, în religiuine, în scriere și în cântări. La examen întrebă inspectorul școlar pe un elev: „Spune-mi, ce șci despre Avraam?“ — „Scusați, domnule inspector,“ întrerupse învățătorul, „în religiuine n'am ajuns așa departe cu elevii.“ — „Atunci, spune-mi, cine era Cain?“ întrebă inspectorul mai departe. Elevul tace. Învățătorul se scusă ca mai nainte. — „Dor tot vei șci cine-a fost Adam?“ întrebă inspectorul mánios. — Tăcere de mórte. — „La dracu!“ strigă el atunci, „veți fi șciind cel pușin, cine-a zidit lumea?“ — „Dumneđu, dumneđu, dumneđu“ strigară toți copiii de odată. — „Mulțămită domnului!“ oftă esaminătorul, „așa departe tot ai ajuns în religiuine.“

Statistică. — Școlile tehnice superioare în Europa. În tóte statele europene sunt 57 de institute, care îngrijesc de instrucțiunea tehnică superioară. Din acestea se află 10 în Germania, 8 în Italia, 7 în Austro-Ungaria, câte 6 în Rusia și în Belgia, 4 în Franția, câte 3 în Elveția și în Spania, câte 2 în Portugalia și în Turcia, câte una în Hollanda, Svedia, Danemarca, Grecia, România și Serbia. Norvegia n'are școlă politehnică; universitatea de acolo o înlocuește. În Britania și Irlandia nu se află școli politehnice, ca pe continentul europen; această lipsă se imple prin societăți private, care pun să se țină prelecțiuni asupra științelor tehnice, și prin institutul de învățământ dela South-Kensington-Museum în Londra. Se țin și prelegeri asupra științelor de inginer la universitățile din Londra, Glasgow, Edinburgh și Dublin. Tóte aceste școli au de scop instrucțiunea teoretică deplină, și întru cât se póte cea practică în acele specialități tehnice, care au drept basă matematicile, științele naturale și desenul.

— *Un imperiu de patru-đeci și patru popóre.* În uvragiul său „Rusia și Turcia“ numără englezul Lutham următoarele popóre, care locuiesc în Rusia: Ruși, Germáni, Poloni, Armeni, Turci, Turcomani, Tataři, Litvani, Tungusi, Iacarygi, Coriaci, Aleuți, Ciuchisi, Eschimoși, Grusii, Persi, Caraimi, Mongoli, Nogaizi, Chiptachi, Bașchiri, Mesteriachii, Teptiari, Chirgisi, Iacuti, Caracalpacii, Ugrii, Románi, Rutheni, Tavuștii, Ugronzi, Fimii, Woliaci, Mordwinii, Ceremissi, Wagoli, Ostiaci, Samoieđi și Lotisi. Tóte aceste popóre își vorbesc limbile său idiomii proprii.

Cronica. — *Academia română.* În ședința a 26-a (22 Iunie) se cetesc și se aprobă concludsiunile secțiunei istorice despre mișunea d-lui N. Densușianu; la ordinea d'ilei e și completarea secțiunilor prin alegere de noui membri. În ședința a 28-a (26 Iunie) se aleg comisiuni competinți pentru cercetarea traducerilor și opérelor con-

cursuali. În ședința a 29-a (27 Iunie), d-nul Sturdza comunică pomelnicul original al mănăstirei Bistrița, un vol. în 4° mic de 53 foi, scris pe pergament la fundarea mănăstirei în anul 1407. D-nul George Chițu se alege membru al Academiei în secț. literară. În ședința a 30-a (28 Iunie), se pune la ordinea zilei și se debatează după articuli proiectul de regulament general pentru lucrările Academiei române. În ședința a 31-a (29 Iunie) se continuă această discuțiune. D-nul Emanuil Bacalöglu se alege membru al Academiei în secț. științifică. În ședința a 32-a (30 Iunie) se alege membrii: d-nii Dr. Brânză, Petru Poni și Dr. Felix; membrii onorari: d-nii Const. Bozian și Gr. Grădiștenu. Se încheie discuțiunea regulamentului, care se votează cu unanimitate. În ședința a 33-a (2 Iulie) între altele se alege noua delegațiune și oficiul de secțiuni. Se alege membrii ai Academiei: d-nii N. Teclu și Dr. Paul Vasici; astfel numărul membrilor e complet, 36. În ședința a 34-a (3 Iulie) între altele se alege Teodor Mommsen ca membru onorar. În ședința a 35-a (4 Iulie) se cetește raportul comisiei de revisiune și se discută budgetul. În ședința a 36-a (5 Iulie) se cetește raportul secțiunii istorice despre lucrările ei în decursul sesiunii prezente. Secțiunea literară raportează despre premiul Heliade Rădulescu. În sfârșit secretarul general raportează despre lucrările sesiunii prezente. Președintele declară sesiunea extraordinară a anului 1879 închisă. — Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român și-a ținut ședințele adunării generale în Șighișóra. În 3 August d-nul vicepreședinte Iacob Bologa, în absența d-lui președinte Tim. Cipariu, deschide ședința primă printr'o cuvântare. La ordinea zilei sunt raporturile cassarului și bibliotecarului. În aceeași zi la 4 ore banchet, séra bal. A doua zi, în 4 August, a doua ședință, în care după o prelegere a d-lui G. Barițiu vine raportul comisiei verificătoare. Se aleseră membrii de onoare d-nii V. Alecsandri și Dr. Iarnik. La 3 ore se încheie ședințele adunării și se primește Turda ca locul adunării în anul viitor. Séra ținu d-nul avocat Popa o prelegere humoristică. — Societatea geografică belgiană și-a îndeplinit cu zel însărcinarea de a prepara congresul din Brussel pentru Geografia comercială. Comitetul organizator și-a trimis invitări împreună cu programul ședinței a doua — cea dintâi s'a ținut în Paris, în Septembrie a. tr. — Congresul își va ține ședințele din 27 Sept. până 1 Oct. — Cu puțin mai înainte, dela 23—26 Sept., se va ținea tot în Brussel congresul americanistilor, care se va ocupa mai cu seamă de starea Americii înainte de descoperire.

— *Monumentul lui Thiers* în Nancy s'a desvilit în 1 August. Acesta a fost o adevărată sărbătoare republicană. — Republica franceză a hotărât să nu se mai restabilească Tuileriile, vechia reședință a monarhilor Franciei. Ruinele ei vor fi delăturate și pe locul acela se va face o grădină publică. Tuileriile s'au zidit de Maria de Medicis, pentru care Louvre era prea mic. Istoria Franciei de vre-o 300 de ani este împreună cu fostul palat.

— *Alteța Sa Regală principesa României* a trecut de unași prin Viena mergând la o baie germână.

— În 7 August a sosit în Sibiiu *archiducele Albrecht*, mareșal de câmp și inspector general al armatei. În 8 a asistat la manevre; în 9 a asistat la paradă; în 10 a părăsit Sibiiul.

— *Ministrul de externe român Boerescu*, călătorește pe la curțile Europei pentru a pleda cauza României în ceștiunea israelită.

— „Pester Lloyd“ asigură, că *Facultatea de drept* din Sibiiu nu se va desființa, după cum se răspândise vestea.

C u g e t ă r i .

Amorul cel mai mare produce ura cea mai mare.

Nici chiar amorul nu e așa aplicat la sărutări și îmbrățișeri, precum e de aplicată o ură incarnată spre a comite ucideri și morțe.

Nimic nu e mai urgent și mai greu de a combina cu mintea, ca minciuna.

Sigilul adevărului e simplitatea.

Bucuriile noastre vin de sine fără a fi provocate; însă suferințele le provocăm noi.

Momente de distrațiune.

— *Rossini* descifra odată o partițiune a compozitorului germân *Wagner*, părintele muzicii viitorului. Se știa, cât de învețate sunt compozițiunile lui musicale, pe care nu le înțelege ori-cine.

Un amic se apropiă și observă, că renumitul măestru ținea partițiunea întorsă.

— „Da, ce faci? ... citești pe dos.“

Și *Rossini* răspuse cu tonul său șiret:

— „Am cercat pe partea cealaltă ... și nu mergea.“

— „*Figaro*“ istorisește: O domnă, care voia să viziteze o baie, ceru dela medicul ei o epistolă de recomandățiune către medicul băilor. Curiositatea femeiească o făcu să rupă sigilul și să cetească epistola, care conținea următoarele: „Iubite amice! Îți trimit o găscă. Eu i-am smuls până acum multe pene; dar fi mai rămân câte-va, pe care ți le las d-tale. Ai D-tale R. X.“ Frumousă recomandare!

Bibliografiă.

Partea a II-a din Memoriul lui Iosif Sterca Șilulușiu de Cărpeneșiu, membru al comitetului asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român din Transilvania 1878. (Continuare din „O lacrimă fierbinte“). Sibiiu, 1879. — După cum ne o spune în introducere, d-nul Șilulușiu destinează venitul curat din acest op în părți egale: 1) pentru orfanii soldaților români, ai căror tați au cădut pe câmpul de onoare în Bulgaria. 2) pentru orfanii vitejilor noștri soldați c. r., ai căror tați au sângerat în Bosnia. 3) pentru școala de fete române din locul nașcerii sale Cămpeni, pentru care scop, pe baza propunerii dânsului, asociațiunea transilvana a votat o subvențiune anuală de 100 fior. Dacă cartea n'ar avea alt merit, decât aceste dispozițiuni charitabile și iubirea fierbinte de națiune care o străbate dela un cap până la celălalt, ea totuși ar merita să fiă spriginită de publicul român. Ea are însă și alte calități. Episodele singurate sunt instructive și destul de bine scrise. Sunt cu deosebire unele descrieri delicioase, luate de pe natură, croquiuri literare foarte reușite. Astfel la pag. 33: „Furtuna pe mare e un ce îngrozitor, mintea și știința omului însă te conduce la liman; dar în munte ești dat pradă elementelor infuriate. De odată, fără veste cerul se întunecă, vântul urlă, se lățește prin munți și văi un vuet, o mugire teribilă. Fulgere și trăsnete, repeșite de echoul stâncilor, îți vestesc, că furtuna a erupt. Munții clocotesc și răcnesc, cerul aruncă flacăra și foc; pământul se eutremură. O volbură împresoră brădul și ștejarul, care a resistat secolii întregi, îl smulge cu rădăcină cu tot și-l isbește de pământ. Văi de acel om său animal, care, în aceste momente, ar fi căutat scut la tulpina celui colos secular! Stânci și rîpe se prăbușesc. Riul de argint, în care abia cu o oră mai înainte priviaș cu desfătare păstrăvii sprinteni, prefăcut acum în torent fără țermuri, s'a rădicat cu turbare din albia sa și voește a da asalt cerului etc.“

Defectul cărții este lipsa de unitate. Nu este nici un fir, care să lege una de alta episoadele înșirate. Pote că așa a fost intențiunea autorului. Sub această formă însă, cartea nu este un „Memoriu“ ci o colecțiune de aventuri, un material, pe care l'ar putea întrebuița un novelist. Fia-care episod este o novellă schițată. Considerând cartea ca o astfel de colecțiune, defectul dispare. Ori cum ar fi, cumpărătorul va petrece câte-va momente plăcute cetindu-o, și va contribui totdeodată la îndeplinirea unei fapte frumoase.

Deslegarea giciturii de șach din N-rul trecut:

Cine trece Oltul mare,
Ce viteză răsunător,
Împle astăzi de terore
Sbirii bietului popor?
Este Tudor, e ostênul,
Ce-însăimântă pe păgâni,
E voinicul e Oltênul,
Este Tudor, Domn român.

Deslegare nimerită primirăm dela: domnele și d-șorele: *Emilia Onciu* născ. *Ciavozchi* din Usdin; *Lucreția de Pop* și *Maria Clinca* din Alba-Iulia; *Margaretta Cerchez* din Piatra; *Otilia Brendușianu* din Blăși; d-nii: *F. Ionescu* din Galați; *C. M. Zănescu* din Brașov; *I. Bacicu* din Brașov.

Posta Redacțiunii.

D-lui *D. I., Turcheșiu*. Prescurtarea a trebuit să o facem, căci restul era prea cunoscut de totă lumea. Mirele către logodnică, deși nu e rea, nu o putem publica; celalalte da. — D-lui *I. I. Dubău*. Memoria subsemnatului nu o putem întrebuița. Nici nu prea înțelegem scopul ei.